

P8_TA(2015)0348

Trest smrti

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. října 2015 o trestu smrti (2015/2879(RSP))

(2017/C 349/08)

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o zrušení trestu smrti, zejména na usnesení ze dne 7. října 2010⁽¹⁾,
 - s ohledem na společné prohlášení, které vydali místopředsedkyně Komise, vysoká představitelka Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová a generální tajemník Rady Evropy Thorbjørn Jagland dne 10. října 2014, v Evropský a Světový den proti trestu smrti,
 - s ohledem na protokoly 6 a 13 Evropské úmluvy o lidských právech,
 - s ohledem na článek 2 Listiny základních práv Evropské unie,
 - s ohledem na obecné pokyny EU týkající se trestu smrti,
 - s ohledem na to, že v současnosti se provádí aktualizace režimu EU pro kontrolu vývozu zboží, které může být použito pro výkon trestu smrti;
 - s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) a jeho druhý opční protokol,
 - s ohledem na Úmluvu OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání přijatou v roce 1984,
 - s ohledem na studii o dopadu celosvětového drogového problému na požívání lidských práv, kterou v září 2015 vydal Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva,
 - s ohledem na rezoluce Valného shromáždění OSN, zejména na rezoluci ze dne 18. prosince 2014 o moratoriu na používání trestu smrti (A/RES/69/186),
 - s ohledem na závěrečné prohlášení, jež bylo přijato na 5. světovém kongresu proti trestu smrti konaném ve dnech 12.–15. června 2013 v Madridu,
 - s ohledem na Světový a Evropský den proti trestu smrti, které každoročně připadají na 10. října,
 - s ohledem na čl. 128 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že zrušení trestu smrti v celém světě je jedním z hlavních cílů politiky EU týkající se lidských práv;
- B. vzhledem k tomu, že Světový den proti trestu smrti, který připadá na 10. října 2015, je zaměřen na „zvyšování povědomí o uplatňování trestu smrti za drogové trestné činy“;
- C. vzhledem k tomu, že podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva více než 160 členských zemí OSN s různými právními systémy, tradicemi, kulturami a náboženstvími buď trest smrti zrušilo, nebo jej nepoužívá;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 371 E, 20.12.2011, s. 5.

Čtvrtek, 8. říjen 2015

- D. vzhledem k tomu, že podle aktuálních údajů byl v roce 2014 vyneseno v 55 zemích trest smrti nad minimálně 2 466 osobami, což oproti roku 2013 představuje nárůst o téměř 23 %; vzhledem k tomu, že v roce 2014 bylo na celém světě vykonáno nejméně 607 poprav; vzhledem k tomu, že tato čísla nezahrnují počet osob, které byly údajně popraveny v Číně, jež nadále popravuje více lidí než zbytek světa dohromady, přičemž další tisíce osob odsuzuje k smrti; vzhledem k tomu, že tresty smrti jsou udělovány a popravy vykonávány ve znepokojující míře i v roce 2015; vzhledem k tomu, že vyšší počet trestů smrti úzce souvisí s rozsudky vynášenými v hromadných procesech s osobami obviněnými ze spáchání trestného činu v souvislosti s terorismem v zemích, jako je např. Egypt a Nigérie; vzhledem k tomu, že v Čadu a Tunisku se zvažuje možnost opětovného zavedení trestu smrti; vzhledem k tomu, že k trestu smrti jsou lidé i nadále odsuzováni a tyto rozsudky vykonávány v některých státech USA;
- E. vzhledem k tomu, že existují zprávy o rozsudcích trestu smrti ukamenováním, který se používá v Pákistánu, Nigérii, Afghánistánu, Íránu, Iráku, Súdánu, Somálsku a v Saúdské Arábii, a že v posledních letech byly stovky žen ukamenovány za cizoložství; vzhledem k tomu, že coby způsob výkonu trestu smrti je kamenování považováno za formu mučení;
- F. vzhledem k tomu, že osm států (Mauritánie, Súdán, Írán, Saúdská Arábie, Jemen, Pákistán, Afghánistán a Katar) má trest smrti zakotven ve svých právních předpisech trestajících homosexualitu a že provincie Nigérie a Somálska oficiálně vykonávají trest smrti za sexuální akty mezi osobami stejného pohlaví;
- G. vzhledem k tomu, že trest smrti je často používán především proti znevýhodněným jedincům, psychicky nemocným osobám a příslušníkům národnostních a kulturních menšin;
- H. vzhledem k tomu, že 33 států uplatňuje trest smrti na drogové trestné činy, které jsou každoročně trestány přibližně 1 000 poprav; vzhledem k tomu, že je známo, že v roce 2015 byly v souvislosti s takovými trestnými činy vykonány popravy v Číně, Íránu, Indonésii a Saúdské Arábii; vzhledem k tomu, že i v roce 2015 byly za drogové trestné činy ukládány tresty smrti v Číně, Indonésii, Íránu, Kuvajtu, Malajsii, Saúdské Arábii, na Srí Lance, ve Spojených arabských emirátech a ve Vietnamu; vzhledem k tomu, že tyto trestné činy mohou zahrnovat různá obvinění z obchodování s drogami nebo jejich držení;
- I. vzhledem k tomu, že během posledních 12 měsíců došlo celosvětově k „renesanci“ využívání trestu smrti za drogové trestné činy a že několik států vykonává v této souvislosti mnohem více poprav, usiluje o obnovení trestu smrti za drogové trestné činy nebo ruší dlouhodobá moratoria na uplatňování trestu smrti;
- J. vzhledem k tomu, že Írán během prvních šesti měsíců roku 2015 údajně popravil 394 pachatelů drogových trestných činů oproti 367 vykonaným trestům smrti za celý rok 2014; vzhledem k tomu, že polovina všech poprav, které byly v letošním roce vykonány v Saúdské Arábii, se týkala drogových trestných činů oproti pouhým 4 % z celkového počtu poprav vykonaných v roce 2010; vzhledem k tomu, že v pákistánských celách smrti nyní čeká na popravu nejméně 112 pachatelů drogových trestných činů;
- K. vzhledem k tomu, že několik občanů členských států EU bylo za drogové trestné činy v třetích zemích buď popraveno, nebo čeká na popravu;
- L. vzhledem k tomu, že v souladu s čl. 6 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech může být trest smrti uplatněn pouze v případě „nejtěžších trestných činů“; vzhledem k tomu, že Rada OSN pro lidská práva a zvláštní zpravodajové OSN pro otázky mimosoudních, sumárních a svévolných poprav a pro otázky mučení konstatovali, že za drogové trestné činy by neměl být ukládán trest smrti; vzhledem k tomu, že povinné ukládání trestu smrti a jeho uplatňování u drogových trestných činů je v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodními normami;
- M. vzhledem k tomu, že Mezinárodní úřad pro kontrolu omamných látek vybízí státy, které ukládají trest smrti, aby jej u drogových trestných činů zrušily;

Čtvrtek, 8. říjen 2015

- N. vzhledem k tomu, že Komise a členské státy poskytly nejméně 60 milionů EUR na protidrogové programy Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) zaměřené na boj proti drogám v zemích, které v případě trestných činů souvisejících s drogami ukládají a vykonávají trest smrti; vzhledem k tomu, že nevládní organizace vyjádřily ve svých posledních zprávách znepokojení nad tím, že programy zaměřené na boj s omamnými látkami financované z evropských prostředků ve státech, které stále uplatňují trest smrti, mohou vést k častějšímu ukládání a výkonu trestu smrti, a vzhledem k tomu, že je nutné takové zprávy posoudit;
- O. vzhledem k tomu, že Komise v rámci nástroje EU přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP) a jeho předchůdce, nástroje stability (IfS), zavedla dvě rozsáhlá regionální protidrogová opatření – programy zaměřené na kokainovou a heroinovou trasu, do nichž jsou zahrnuty země ukládající trest smrti za drogové trestné činy; vzhledem k tomu, že podle článku 10 nařízení o IcSP je Komise povinna používat operativní pokyny, aby se při provádění opatření na potírání organizované trestné činnosti zajistilo dodržování lidských práv a humanitárního práva;
1. znovu odsuzuje používání trestu smrti a rozhodně podporuje zavedení moratoria na trest smrti jakožto prvního kroku k jeho zrušení; opětovně zdůrazňuje, že zrušení trestu smrti přispívá k upevnění lidské důstojnosti a že konečným cílem EU je všeobecné zrušení tohoto trestu;
 2. odsuzuje všechny popravy bez ohledu na to, kde k nim dochází; je nadále hluboce znepokojen ukládáním trestu smrti nezletilým osobám a osobám s mentálním postižením či retardací a vyzývá k okamžitému a definitivnímu ukončení této praxe, která porušuje mezinárodní normy v oblasti lidských práv; vyjadřuje hluboké znepokojení nad nedávnými hromadnými soudními procesy, v jejichž důsledku bylo uloženo velké množství trestu smrti;
 3. vyjadřuje velké znepokojení nad trestem kamenování, který je v několika zemích stále používán, a naléhavě vyzývá vlády dotčených zemí, aby okamžitě uzákonily právní předpisy, které kamenování zakážou;
 4. naléhavě vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a členské státy, aby pokračovaly v boji proti uplatňování trestu smrti a rozhodně podporovaly moratorium na trest smrti jako krok směrem k jeho zrušení, aby nadále prosazovaly zrušení trestu smrti na celém světě a aby důrazně vyzývaly země, které trest smrti stále vykonávají, aby dodržovaly minimální mezinárodní normy, omezily rozsah trestných činů, za které je tento trest ukládán, i jeho používání a aby zveřejnily jasné a přesné údaje o počtu rozsudků a poprav; naléhavě vyzývá ESVČ, aby i nadále pozorně sledovala vývoj ve všech zemích světa, zejména v Bělorusku, které jako jediná evropská země doposud ukládá trest smrti, a aby využila veškeré nátlakové prostředky, které má k dispozici;
 5. vítá zrušení trestu smrti v některých státech USA a vybízí EU, aby pokračovala v dialogu se Spojenými státy s cílem dosáhnout jeho úplného zrušení, aby tak mohly společně řešit otázku trestu smrti na celosvětové úrovni;
 6. vyzývá Komisi, aby v rámci poskytování pomoci a politické podpory věnovala zvláštní pozornost zemím, které učinily pokrok na cestě ke zrušení trestu smrti nebo které podporují všeobecné moratorium na trest smrti; vybízí k dvoustranným a mnohostranným iniciativám mezi členskými státy, EU, OSN, třetími zeměmi a dalšími regionálními organizacemi v souvislosti s otázkami týkajícími se trestu smrti;
 7. připomíná, že trest smrti není slučitelný s hodnotami, jako je úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv, na nichž je Unie založena, a že každý členský stát, který by trest smrti opětovně zavedl, by tedy porušil Smlouvy a Listinu základních práv Evropské unie;
 8. je obzvláště znepokojen narůstajícím uplatňováním trestu smrti v řadě zemí v souvislosti s bojem proti terorismu a možností, že by v dalších zemích mohl být trest smrti znovu zaveden;

Čtvrtek, 8. říjen 2015

9. odsuzuje především používání trestu smrti k potlačování opozice nebo z důvodů náboženského vyznání, homosexuality nebo cizoložství, případně z jiných důvodů, které lze buď považovat za banální, nebo je za trestné činy nelze považovat vůbec; vyzývá proto státy, které kriminalizují homosexualitu, aby ji nesankcionovaly trestem smrti;
10. je i nadále pevně přesvědčen o tom, že ukládání trestu smrti neodrazuje od obchodování s drogami ani nebrání tomu, aby se lidé stávali obětí zneužívání drog; vyzývá země, které trest smrti doposud uplatňují, aby za drogové trestné činy zavedly jiné tresty, jež se zaměří zejména na drogovou prevenci a programy na zmírňování škod;
11. opakuje své doporučení Komisi a členským státům, aby byly poskytování finanční a technické pomoci, budování kapacit a jiné druhy podpory protidrogové politiky podmíněny zrušením trestu smrti za drogové trestné činy;
12. vyzývá Komisi a členské státy, aby opakovaně potvrdily kategorickou zásadu, že evropská pomoc a podpora, a to ani protidrogové programy UNODC, nesmí napomáhat operacím donucovacích orgánů, které vedou k rozsudkům trestu smrti a k popravám zatčených osob;
13. naléhá na Komisi, aby posílila kontroly vyvážených produktů, které mohou být použity k vykonání trestu smrti;
14. je hluboce znepokojen nedostatkem transparentnosti, pokud jde o protidrogovou pomoc a podporu poskytovanou Komisí a členskými státy na protidrogové operace v zemích, které v souvislosti s drogovými trestnými činy ukládají a vykonávají trest smrti; požaduje, aby Komise zveřejňovala roční přehled prostředků, které vynaložila na protidrogové programy v zemích uplatňujících trest smrti za drogové trestné činy, a v něm uváděla, jaké lidskoprávní záruky byly uplatněny s cílem zajistit, že tyto prostředky neumožní vynesení rozsudků trestu smrti;
15. naléhá na Komisi, aby bez dalších průtahů provedla operativní pokyny stanovené v článku 10 nařízení o IcSP a aby je striktně uplatňovala na programy zaměřené na kokainovou a heroinovou trasu;
16. naléhavě vyzývá Komisi, aby splnila doporučení obsažené v protidrogovém akčním plánu EU na období let 2013–2016, a sice aby „vypracovala a uplatňovala pokyny v oblasti lidských práv a vytvořila příslušný nástroj pro posouzení dopadu“, aby se zajistilo „účinné začlenění lidských práv do vnější činnosti EU v oblasti drog“;
17. naléhavě vyzývá ESVC, Komisi a členské státy, aby s ohledem na desítky evropských státních příslušníků, jimž hrozí ve třetích zemích poprava, poskytl pokyny určující komplexní a efektivní evropskou politiku v oblasti trestu smrti, jejíž součástí by měly být důkladné a posílené mechanismy, pokud jde o identifikaci, poskytování právní pomoci a diplomatické zastoupení;
18. vyzývá EU a její členské státy, aby zajistily, že se zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN věnované problému drog ve světě konané v dubnu 2016 bude zabývat ukládáním trestu smrti za drogové trestné činy a že jeho uplatňování odsoudí;
19. podporuje všechny agentury OSN, mezivládní regionální orgány a nevládní organizace v jejich nepřetržitém úsilí přesvědčit státy o nezbytnosti zrušení trestu smrti; vyzývá Komisi, aby nadále financovala projekty v této oblasti prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva;
20. vítá nedávné ratifikace druhého opčního protokolu ICCPR, který usiluje o zrušení trestu smrti, neboť se tak počet signatářských států zvýšil na 81; vyzývá všechny státy, které nejsou stranami protokolu, aby jej neprodleně ratifikovaly;
21. vyzývá členské státy Rady Evropy, které dosud neratifikovaly protokoly 6 a 13 Evropské úmluvy o lidských právech, aby tak učinily v zájmu zajištění skutečného zrušení trestu smrti v celém regionu států Rady Evropy;
22. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, generálnímu tajemníkovi OSN, předsedovi Valného shromáždění OSN a vládám členských států OSN.